

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan plv. hoge commissaris te Djakarta (Gieben), 22 aug. 1950

Voor Gieben persoonlijk.

In de Ministerraad werd gisteren besloten om aan de Indonesische Regering blijf te geven van de teleurstelling bij de Nederlandse Regering gewekt door de rede van President Sukarno bij de viering van de Onafhankelijkheidsdag. Dat op een dag waarop de Indonesische Regering door de bevriende mogendheden, waaronder Nederland, werd gelukgewenst, Sukarno zich tegen Nederland keerde en wel wat Nieuw-Guinea betreft in dreigende bewoordingen, rechtvaardigt een dergelijke stap. Mijn aanvankelijk idee is dat deze stap zou kunnen genomen worden in de vorm van een brief van de Minister van Buitenlandse Zaken en mij aan Rum. Over deze vorm moet ik nog met Minister Stikker overleg plegen. Inmiddels zou ik het op prijs stellen indien U zo U daar aanleiding toe vindt, Uw ideeën terzake van deze stap zoudt willen mededelen. Onze brief zal niet voor Vrijdag a.s. uitgaan.

In de Ministerraad werd tevens besproken de Kortenaer naar Nieuw-Guinea te dirigeren en vervolgens via Australië en Nieuw-Zeeland naar Nederland te laten terugkeren. Contact is terzake door Buitenlandse Zaken opgenomen met Australië Aangezien nog geen antwoord is binnengekomen, is de reis van de Kortenaer naar Australië en Nieuw-Zeeland nog niet voor publicatie vatbaar. Het motief waarom wij de Kortenaer naar Nieuw-Guinea sturen is vooral gelegen in de onbevredigende toestand waarin onze machtsmiddelen op Nieuw-Guinea verkeren. Ongeveer 600 man KNIL, die onlangs ter vervanging van de KL-troepen naar Nieuw-Guinea gedirigeerd zijn blijken in militair opzicht aan redelijke eisen niet te voldoen. Zij maken de indruk geüniformeerde evacués te zijn en schijnen voornamelijk uit administratieve functies gerecruteerd te zijn. Infanteristen bevinden zich onder hen zo goed als niet. De 124 militairen uit Onrust, die als gevangenen naar Nieuw-Guinea zijn afgevoerd gedragen zich daar als heer en meester en kunnen alleen door het bakken van zoete broodjes in het gareel gehouden worden. Deze toestand kan niet geprolongerd worden. Het zenden van de Kortenaer is een eerste maatregel ter verbetering van de toestand, andere maatregelen zullen zo nodig volgen. Het spreekt vanzelf, dat de bovengeschetste toestand van onze machtsmiddelen in Nieuw-Guinea alleen voor Uw persoonlijke informatie dient.

In de Ministerraad werd de opmerking gemaakt, dat het zenden van de Kortenaer naar Nieuw-Guinea ongunstige reacties van de Indonesische zijde tengevolge zou kunnen hebben. Men stelt zich echter op het standpunt, dat de Kortenaer een Nederlands schip is en N-G een Nederlands territorium en dat wij aan de Indonesische Regering niet kunnen toestaan zich in zuiver binnenlandse aangelegenheden van Nederland te mengen. Het is bepaald echter niet de bedoeling de Kortenaer naar N-G te dirigeren teneinde in Indonesië zo nodig de Kortenaer bij de hand te hebben. Een dergelijk misverstand zoudt U, wanneer het zich mocht openbaren, krachtig kunnen tegenspreken. Het is de bedoeling dat de Kortenaer niet lang in N-G blijft en zeker vertrekt wanneer de Piet Hein op zijn wereldreis N-G aandoet.

In een Anetabericht, gewijd aan het afscheid van Dr. Hirschfeld, wordt verklaard, dat er op het HC twee stromingen zijn: een stroming, die zich richt op Buitenlandse Zaken en een andere stroming, welke zich richt op Minuor. De eerste stroming zou niet geporteerd zijn voor handhaving van de Unie, de tweede stroming zou voornamelijk gesteund worden door ambtenaren, die vroeger bestuursfuncties in Indonesië hebben bekleed en de Unie in stand willen houden.

Deze berichtgeving doet het voorkomen alsof er een controverse bestaat tussen Buitenlandse Zaken en Minuor ten aanzien van het te voeren beleid en alsof BZ de Unie zou willen prijsgeven. Het is overbodig te zeggen, dat er geen verschil in politiek bestaat tussen BZ en Minuor, omdat het beleid van beide departementen gecoördineerd is. Indien aan het HC werkelijk iets van een dergelijke tegenstelling zou bestaan, zou het zaak zijn dat deze onmiddellijk en krachtig werd tegengegaan. In ieder geval wordt het Nederlandse standpunt en het gezag van de Ned. Reg. ondermijnd, ook tegenover Indonesië, door een berichtgeving van de bovengeschetste inhoud